

Presidenten: Det ligg elles føre eit avvikande forslag frå hr. Fredheim, nr. 1, sett fram på vegner av Arbeidarpartiet og Venstre om å auke post 85 med 15 mill. kr. Presidenten går ut frå at ein kan votere alternativt mellom dette forslaget og resten av tilrådinga, altså postane 77, 82, 85 og 87.

Votering:

Ved alternativ votering mellom tilrådinga frå komiteen og framlegget frå Kjell Magne Fredheim vart tilrådinga vedteken med 64 mot 52 røyster.

Vidare var tilrådd:

- Kap. 194. Ymse multilaterale bistandstiltak.
73. Tilskudd til konsultativ gruppe for internasjonal landbruksforskning (CGIAR) forhøyes med kr. 2 000 000

Votering:

Tilrådinga frå komiteen vart samrøystes vedteken.

Vidare var tilrådd:

- Kap. 198. Hjelp ved naturkatastrofer og ekstraordinære bidrag til internasjonalt humanitært hjelpearbeid.
70. Tilskudd, kan overføres, forhøyes med kr. 35 000 000

Presidenten: Her ligg det føre eit avvikande forslag, nr. 2, sett fram av hr. Røsjorde på vegner av Fremskrittspartiet om å auke post 70 med 10 mill. kr.

Votering:

Ved alternativ votering mellom tilrådinga frå komiteen og framlegget frå Hans J. Røsjorde vart tilrådinga vedteken mot 4 røyster.

Vidare var tilrådd:

II.

- Kap. 165. Bilateral bistand I.
45. Store nyanskaffelser reduseres med kr. 2 000 000
78. Tilskudd til Indonesia, kan overføres, reduseres med kr. 1 500 000

- Kap. 182. Støtte til næringslivets engasjementer.
70. Tilskudd til næringslivets engasjement i utviklingsland, kan overføres, reduseres med kr. 10 000 000

- Kap. 184. Bilateral bistand administrert av internasjonale organisasjoner (multi-bi).
71. Regionale utviklingsbanker, kan overføres, reduseres med kr. 15 000 000

- Kap. 199. Til dekning av ymse hjelpetiltak, kan overføres.
70. Tilskudd reduseres med kr. 174 300 000

Votering:

Tilrådinga frå komiteen vart samrøystes vedteken.

Saka på tilleggsdagsordenen:

Innstilling fra energi- og industrikomiteen om vanninjeksjonsprosjektet på Ekofisk-feltet. (Innst. S. nr. 58, jfr. St.meld. nr. 18).

Sven T. Falck (ordfører for saken): Innstillingen fra komiteen til St.meld. nr. 18 for 1983–84 om vanninjeksjonsprosjektet på Ekofisk-feltet er enstemmig. Det er altså ingen politisk uenighet i komiteen om Regjeringens forslag til løsning av de problemene som en tid så ut til å føre til at prosjektet ikke ville bli realisert. Det er grunn til å fremheve Olje- og energidepartementets innsats i denne forbindelse, og komiteen sier seg også i innstillingen tilfreds med at departementet med korte tidsfrister har løst en vanskelig sak.

Det man stod overfor, var spørsmål om investering av i størrelsesorden 9 milliarder 1983-kr., eller 12,6 milliarder i løpende kroner, samtidig som det var klart at rent tekniske forhold ville gjøre investeringen mindre aktuell eller helt uaktuell dersom beslutningen ble skjøvet for langt ut i tid. Det var derfor nødvendig å finne frem til en ordning som gjorde investeringen interessant sett fra rettighetshavernes side. Dette har departementet også fått til, etter å ha vurdert ulike alternativer.

Ekofisk-feltet har vært et pionerfelt, og vil ved gjennomføringen av dette prosjektet fortsatt være det. Ekofisk-feltet var det første utbyggingsprosjekt som ble gjennomført på norsk sokkel. Det var også første gang et

kalksteinreservoar ble utnyttet til havs, og den innledende utbyggingsfasen ble gjennomført delvis for å bevise at feltet virkelig lot seg produsere. Det tok flere år etter at produksjonen kom i gang, før kunnskapene om feltets produksjonsegenskaper ble så gode at det var grunnlag for å sette i gang det arbeidet vanninjeksjonsprosjektet bygger på. Ifølge de midlertidige forskriftene for forsvarlig utnyttelse av petroleumforekomster, gitt av Olje- og energidepartementet den 17. oktober 1978, de såkalte ressursforskriftene, er rettighetshaverne forpliktet til å utrede metoder og produksjonsopplegg innenfor rammene av hva som er teknisk og økonomisk forsvarlig, med sikte på best mulig utnyttelse av en petroleumforekomst.

Assistert utvinning, som f.eks. vanninjeksjon, er ikke noe generelt nytt i oljevirksomheten – og heller ikke på norsk kontinentalsokkel. Men Ekofisk-reservoaret består av kalkstein med små porer. Vanninjeksjon er en velkjent metode for å øke oljeutvinningen i andre typer reservoarer, men man har ikke erfaringer å bygge på når det gjelder reservoarer av samme type som på Ekofisk-feltet. Vanninjeksjon i et kalksteinreservoar av denne typen er altså også et pionerprosjekt. Erfaringer fra slike prosjekter representerer verdier i seg selv. Hvor vellykket dette prosjektet vil bli, er altså usikkert. Nå er da heller ikke usikkerhet noe nytt innenfor petroleumsbransjen. Det som er spesielt i dette tilfelle, er at det foreligger en risiko for at kalksteinen i reservoaret kan smuldre opp når den kommer i kontakt med vann. I ugunstigste fall kan dette medføre at totalproduksjonen fra feltet kan bli mindre enn hva den ville blitt uten vanninjeksjon. Sannsynligheten for dette vil jeg imidlertid vurdere som liten, siden rettighetshaverne er villig til å satse på prosjektet – riktignok med de endrede betingelser for avskrivningsregler og friinntektsregler som er foreslått.

Prosjektet er også preget av andre risikomomenter. Det er boret mange brønner på Ekofisk-feltet gjennom årene. Det medfører fare for at man ved å bore en ny brønn, kan bore inn i en gammel brønn. Imidlertid er både Oljedirektoratet og Phillips, som er operatør, av den oppfatning at man kan håndtere problemet med de hjelpemidler man har i dag. Risikoen for en ukontrollert utblåsing på grunn av den økte boreaktiviteten på feltet vil etter det som er opplyst, ikke være større enn hva den er for oljevirksomhet på sokkelen generelt. Denne risiko har derfor ikke en slik karakter at den bør få betydning for gjennomføring av prosjektet. Vanninjeksjonen kan dessuten medføre at det utvikles hydro-

gensulfid i reservoaret. Dette vil eventuelt medføre tilleggsinstallasjoner av renseutstyr. I henhold til stortingsmeldingen vil de nødvendige investeringer i denne forbindelse bare ha marginal innvirkning på det økonomiske resultat. Prosjektet er av alle parter vurdert til å være teknisk gjennomførbart.

I tillegg til disse mer teknisk pregede risikomomenter kommer den risiko som ligger i at de økonomiske resultatene av prosjektet vil komme Phillips og staten til gode over en lang tidsperiode. For å vurdere prosjektet er man nødt til å lage prognoser for en rekke faktorer opp til 30 år frem i tiden.

Oljeprisforutsetningene blir av vesentlig betydning. Med dagens usikre situasjon både når det gjelder utnyttelse av produksjonskapasitet i OPEC-landene, og fremtidig prisutvikling for olje, sier det seg selv at slike prognoser vil bære preg av stor usikkerhet. Men det er nå engang slike prognoser man har å basere beslutningene på. Det er heller ikke i og for seg noe spesielt for dette prosjektet. Selv om Phillips-gruppens prognoser er forskjellig fra departementets, er ikke forskjellene så store at de ikke faller innenfor rammene av hva departementet anser som realistisk.

Min personlige vurdering er at den fremtidige oljeprisutviklingen generelt har en tendens til å bli for optimistisk vurdert. Som en oppsummering av de viktigste usikkerhetsmomenter som knytter seg til dette spesielle prosjektet, kan man si at sannsynligheten for produksjonsgevinst synes å være like stor i dette prosjektet som ved nye feltutbygginger. Prosjektet er dessuten meget grundig vurdert. Phillips-gruppen har brukt nær én milliard kroner på forarbeidet.

Når rettighetshaverne har kviet seg for å gå inn for prosjektet, er det ikke av tekniske årsaker. Det har sammenheng med de økonomiske betingelser de er stilt overfor fra statens side. Dette kan umiddelbart kanskje virke noe merkelig. Forskjellen fra en vanlig feltutbygging er at det vil ta tid før virkningene av vanninjeksjonen viser seg. Ved mer tradisjonelle feltutbygginger begynner oljen eller gassen å komme opp når investeringene er foretatt og operasjonen satt i gang. I dette prosjektet antas det at produksjonsøkningen vil komme i 1990-årene, selv om hovedtyngden av investeringene gjøres i 1980-årene. Dette er med på å forklare at rettighetshaverne beregninger ikke viser en lønnsomhet som ville gjort investeringen interessant med de skatteregler som generelt eksisterer for oljevirksomheten på norsk sokkel.

Som det fremgår av meldingen, har departementet arbeidet med ulike alternativer for

at utnyttelsen av ressursene skal bli best mulig. Ved naturlig trykkavlastning ville mindre enn 20 pst. av de tilstedeværende reserver blitt produsert. Ved gjennomføring av vanninjeksjonsprosjektet er det antatt at produksjonsøkningen vil bli på rundt 27 mill. tonn oljeekvivalenter. For å sette dette i relieff vil jeg nevne at det tilsvarer omtrent tre års forbruk i Norge. Spørsmålet om ressursutnyttelsen har derfor vært sentralt, og beregninger basert på både departementets og Phillips-gruppens forutsetninger viser at prosjektet er samfunnsøkonomisk lønnsomt.

Et av alternativene som departementet vurderte, gikk ut på å bringe inn Statoil som operatør for vanninjeksjonsprosjektet. Imidlertid gjorde både praktiske og avtalemessige forhold at denne løsningen ble skrinlagt. En slik løsning ville kreve lang tid å få forhandlet, og ville innebære meget store praktiske problemer. Siden virkningene av vanninjeksjonen på den oppnåelige økning i produksjonskvantum avtar sterkt med tiden, måtte beslutningene fattes med korte tidsfrister. Å bringe inn Statoil for å få prosjektet gjennomført var altså ikke noen farbar vei. Den løsning som da gjenstod, var å vurdere skattereglene, og finne en løsning på denne basis. Målet for en slik endring måtte være å gjøre prosjektet så bedriftsøkonomisk lønnsomt at det var attraktivt fra rettighetshavernes side, samtidig som statens inntekter ble minst mulig berørt.

Med de forutsetninger departementet har lagt til grunn, har man kommet frem til en slik løsning. I oljeselskapenes lønnsomhetsvurderinger er det av vesentlig betydning at inntektene kommer forholdsvis raskt etter at investeringen er gjort. Forskyves inntektene ut i tid, avtar den bedriftsøkonomiske lønnsomhet. Ved å endre avskrivningsreglene slik at de investeringer som foretas, kan avskrives i det år de blir foretatt, vil det i dette tilfellet føre til at den bedriftsøkonomiske lønnsomhet øker. Årsaken er at operatørselskapene har løpende inntekter av oljevirkksomheten på sokkelen i dag. Kombinert med en skjerping av friinntektsreglene for selskapene har man funnet frem til en ordning som er akseptabel for selskapene. Med de forutsetninger som er valgt, vil nåverdien av inntektene på statens hånd bli lite påvirket. Imidlertid er dette spørsmål som jeg regner med vil bli grundig debattert ved Odelstingets behandling av Ot.prp. nr. 7 for 1983–84 om midlertidig tilleggslov til petroleumsskatteloven.

Poenget er at verken selskapenes eller statens totalinntekter blir nevneverdig berørt, men staten må vente noe lenger på sine inntekter. I forhold til de ressursmessige spør-

mål — det å gå glipp av en forutsatt tilleggsproduksjon på 27 mill. tonn oljeekvivalenter — synes dette å være et rimelig og fornuftig kompromiss. Men jeg vil gjerne understreke, slik hele komiteen har gjort det i innstillingen, at dette er et virkelig pionerprosjekt, og at endrede skatteregler i dette spesielle tilfellet ikke skaper presedens.

Et av de spørsmål man kan stille seg når det gjelder prosjektet, er hvorfor det ikke ble gjennomført tidligere. Inntektene skulle da teoretisk kunne ha blitt større. Svaret på dette ligger bl.a. i noen av de forhold jeg var inne på tidligere i innlegget. For det første tok det tid etter at produksjonen kom i gang, å fremskaffe tilstrekkelig kunnskap om feltet. For det andre var vanninjeksjon ikke tidligere vært forsøkt i denne type reservoarbergart. Pilotforsøk har vært nødvendig for å kunne fastslå med tilstrekkelig grad av sikkerhet at prosjektet hadde sjanse til å lykkes.

Et annet spørsmål som man naturlig vil stille etter gjennomlesning av meldingen, er hvorfor et tilsvarende prosjekt på Tor-feltet har blitt skrinlagt. Etter hva jeg har fått opplyst, viste de prøver som ble foretatt på Tor-feltet, at reservoarbergartens oppførsel var lite egnet for vanninjeksjon. Oljedirektoratet ønsket videre studier av mulighetene for vanninjisering i Tor-feltet, men departementet fant å måtte akseptere Phillips' syn, nemlig at en videre bearbeiding av dette prosjektet var så økonomisk tvilsomt at det ikke var noen særlig hensikt i å fortsette arbeidet. Etter min oppfatning har departementet i denne sak kommet frem til en løsning som når alt kommer til alt, representerer en god avveining mellom totaløkonomi og ressursutnyttelse, mellom den bedriftsøkonomiske og den samfunnsøkonomiske lønnsomhet for dette prosjektet.

Et poeng som i tillegg er meget interessant for Norge og norsk industri, er de muligheter som åpner seg for norske leveranser til utbyggingsprosjektet. Det skal som nevnt investeres rundt 9 milliarder 1983-kr. eller over 12 milliarder løpende kr. Med den andel norske leveranser som har vært vanlig i utbygginger de senere år, vil dette prosjektet bety en verdifull stimulans til norsk industri og bidra til oppdrag i en periode der mange norske leverandører er i en vanskelig ordresituasjon. For å understreke sitt syn på dette underrettede departementet operatøren om at det ville se positivt på plassering av nordmenn i nøkkelposisjoner i prosjektorganisasjonen. Organiseringen av innkjøpstjenestene ble etter departementets henvendelse om dette lagt om, og er nå nær knyttet til ingeniørarbeidende som foretas. Personlig vil jeg

understreke at komiteen i innstillingen klart går ut fra at selskapet aktivt vil legge forholdene til rette for at norske bedrifter skal kunne få en betydelig andel av byggeoppdragene.

Summa summarum, innstillingen er enstemmig fra komiteens side, og jeg anbefaler at Stortinget slutter seg til det forslag til vedtak som komiteen har fremmet i innstillingen.

Per Hysing-Dahl hadde her gjeninn tatt presidentplassen.

Per A. Utsi: Stortinget markerer i dag en ny milepæl i vår oljepolitiske utvikling. For første gang i vår utvikling som oljenasjon legges det fram et selvstendig opplegg for assistert utvinning av et oljefelt på norsk sokkel. Ved hjelp av vann skal oljen tvinges opp fra de undersjøiske felter. Opplegget går altså ut på at det skal bygges og utplasseres egne installasjoner på Ekofisk-feltet for å sprøyte vann inn i de oljeførende lag nede i dypet, og på den måten tvinge større mengder av de eksisterende oljereserver opp fra grunnen.

Selv om det knytter seg usikkerhet til mange sider ved dette pionerprosjektet, er det likevel knyttet store forventninger til det som her skal finne sted. Det er usikkerhet med hensyn til de endelige kostnader ved prosjektet, det er usikkerhet med hensyn til hvor mye mer olje en makter å tvinge opp — og dermed usikkerhet om selve lønnsomheten ved prosjektet — og det knytter seg også en viss usikkerhet til utblåsingsfaren.

Likevel må det sies at de usikkerhetsmomentene her står overfor, slett ikke er større enn usikkerhetsmomentene ved åpningen av et nytt oljefelt, slik saksordføreren var inne på. På ett område er imidlertid sikkerheten større: Vi vet nemlig mer om de faktiske oljereserver i dette tilfellet enn det en gjør ved åpningen av et helt nytt oljefelt.

Vanninjeksjonsprosjektet ventes å ville gi ca. 27 mill. tonn oljeekvivalenter som tilleggsproduksjon fra Ekofisk-feltet. Dette er en oljemengde som tilsvarer mer enn tre ganger Norges samlede årlige forbruk, og en antar at vanninnsprøytingen vil bringe utvinningsgraden på Ekofisk-feltet opp med ca. 3 pst., fra godt under 20 pst. til ca. 20 pst. av oljereservene i feltet. Prosjektet er kostnadsberegnet til ca. 9 milliarder norske kr. målt i 1983-priser.

En lang rekke av de byggeoppdrag som utløses av denne store investeringen, ligger vel til rette for norsk industri. Det er ikke urimelig å regne med en norsk leverandørandel på ca. 80 pst., etter opplysninger fra Phillips. Prosjektet representerer således en stor og kjær-

kommen utfordring for norsk leverandørindustri, og oppdragene vil komme på et tidspunkt da ordretilgangen ellers ventes å være laber.

Også rent oljeteknologisk representerer prosjektet interessante perspektiver, idet en må regne med at oljeselskapene her vil høste nye erfaringer som kan komme godt med i arbeidet med å øke utvinningsgraden ved andre felt på norsk sokkel. Det er således flere årsaker til at komiteen enstemmig anbefaler det opplegg myndighetene og Phillips-gruppen har forhandlet seg fram til.

Ved en anledning som denne er det kanskje naturlig å spørre om vi i dag har et lov- og regelverk som i tilstrekkelig grad forplikter selskapene til å velge utbyggingskonsepter og utvinningsmetoder som kan sikre en maksimal utvinningsgrad av de felt som bygges ut.

I drøftinger med Olje- og energidepartementet har komiteen fått forsikringer om at norske myndigheter nå har et tilfredsstillende lovverk på dette området, slik at en maksimal utnyttning av feltene er sikret innenfor rammen av rimelige lønnsomhetsvurderinger.

Det er likevel grunn til å understreke — slik en enstemmig industrikomite har gjort i innstillingen — at de spesielle skatteordninger som vanninnsprøytingsprosjektet forutsettes å få, ikke skal kunne påberopes ved andre anledninger, og at det midlertidige skatteunntak som forutsettes innført i dette spesielle tilfellet, må betraktes som helt ekstraordinært. Men skattesidene ved saken vil vi få anledning til å drøfte under den konkrete lovbehandling i Odelstinget i dag og senere også i Lagtinget.

Svein Alsaker: Det er bl.a. av samfunnsøkonomiske grunner viktig å få en best mulig utnyttelse av den enkelte petroleumsforekomst. Rettighetshaverne på sokkelen er nå etter gjeldende forskrifter forpliktet til dette med de naturlige begrensninger som akseptable tekniske fremgangsmåter og sunn økonomi tilsier.

Ekofisk-feltet var det første utbyggingsprosjekt på norsk sokkel. Feltet kom i regelmessig produksjon i 1971. Det var et pionerprosjekt, idet det var første gang et kalksteinreservoar ble forsøkt utnyttet til havs. Det tok derfor en del år før kunnskapene om feltet var så gode og omfattende at man kunne sette i verk det planleggingsarbeid vanninjeksjonsprosjektet er basert på. Vanninjeksjon er en ny metode for en reservoartype som Ekofisk, og er derfor forbundet med risiko og usikkerhet, knyttet til hvor stor tilleggsproduksjonen vil bli, eventuelt også muligheten for en negativ effekt på produksjonen dersom injeksjonen av vann skulle vise seg å være

skadelig for reservoaret. Dette til tross for at risikoen ligger innenfor en akseptabel ramme.

Prosjektet om vanninjeksjon på Ekofisk var av operatøren Phillips avsluttet med negativ konklusjon like etter at den nye ledelsen i Olje- og energidepartementet tiltrådte. Phillips-gruppen hadde i brev av 14. og 28. juni 1983 gjort det klart at prosjektet var ulønnsomt og derfor ville bli droppet. Olje- og energiministeren ville ikke akseptere dette, og tok saken opp på nytt. Muligheten for at prosjektet ville bli gjennomført selv om Phillips-gruppen fastholdt sin negative konklusjon, ble fremholdt. Denne faste holdningen førte i første omgang til at man lyktes i å få utsatt Phillips-gruppens endelige vedtak om avskrivning av prosjektet fram til 15. august 1983. I mellomtiden ble det tid til forhandlinger. En løsning av prosjektet med Phillips som operatør fremstod selvsagt som mest gunstig. Den 12. august 1983 ble avtale inngått med Phillips-gruppen. Ifølge Oljedirektoratets beregninger vil denne avtalen sikre utvinning av 27 mill. tonn oljeenheter som ellers ville gått tapt. Videre vil gjennomføring av prosjektet føre til 9 milliarder i løpende 1983-kroner i investeringer, hvorav en betydelig andel vil være aktuell for norsk industri.

Det er grunn til å gi statsråden og Regjeringen honnør for handledyktighet og en rask og effektiv håndtering av denne saken. Regjeringens takling av denne saken er etter min mening ressurspolitikk av beste merke. En rask saksbehandling og gjennomføring av avtalen er også viktig fordi de tekniske forutsetninger forandres i negativ retning på grunn av at trykket i reservoaret synker.

Man bør som nevnt selvsagt ikke underslå usikkerheten som er forbundet med prosjektet. Som illustrasjon kan jeg bl.a. vise til at Oljedirektoratet og Phillips-gruppen har ulike oppfatninger om hvor stor tilleggsproduksjon vanninjeksjonen vil føre til. Etter omstendighetene må den avtalen Olje- og energidepartementet og Phillips-gruppen forhandlet seg fram til om en gunstigere avskrivningsordning enn den normale, anses som akseptabel. Ordningen gir rett til utgiftsføring av prosjektkostnadene etter hvert som de påløper, pluss 6 $\frac{2}{3}$ pst. såkalt friinntekt regnet av de samme omkostningene i de derpå følgende tre år mot ordinært avskrivning av prosjektkostnadene over seks år fra produksjonsstart og deretter 6 $\frac{2}{3}$ pst. friinntekt av de samme omkostningene i de derpå følgende 15 år.

Komiteen har understreket at dette er et pionerprosjekt, og at spesielle skatteregler i dette tilfellet ikke skaper noen presedens. Avtalen sikrer Phillips-gruppen en brukbar økonomisk lønnsomhet, samtidig som staten ak-

septerer en tidsforskyvning av sine inntekter. Et pionerprosjekt av denne typen vil også gi ny og verdifull innsikt og vil derfor ha et viktig forskningsaspekt.

Når det gjelder investeringene på 9 milliarder kr., vil disse fordele seg over 10 år, med en hovedtyngde i årene fram til 1987. Det er viktig at norsk industri får en betydelig andel av oppdragene forbundet med disse investeringene.

Jeg vil derfor henstille til operatøren å arbeide aktivt for at norsk industri reelt sett blir stilt på lik linje med utenlandske konkurrenter som tidligere har vært leverandører til Phillips-gruppen. God kontakt med norsk industri er her en viktig forutsetning samt at anbudsinnbydelsene blir lagt opp tilpasset norsk industri.

Inger Lise Gjorv: Dette er et stort prosjekt som er forbundet med vensentlig økonomisk risiko. Likevel er det en meget samstemt komite som er glad for at dette blir søkt realisert.

Saken har også den side at det her blir behov for investeringer for mange millioner, fordelt over 10 år. Komiteen har pekt på at rettighetshaverne aktivt må legge forholdene til rette for at norske bedrifter skal kunne få en vesentlig del av de store byggeoppdragene det her blir snakk om.

Jeg vil understreke dette. Forholdene i norsk verkstedindustri for tiden, der permisjoner og tomme eller tynne ordrebøker preger bildet, tilsier at dette er viktigere enn noen gang. Jeg vil imidlertid understreke at det synes å være helt nødvendig at også departementet her gir Phillips-gruppen klarere signaler enn det de utenlandske oljeselskapene til nå synes å ha fått.

Erfaringer fra Gullfaks har vist at norsk industri er konkurransedyktig, om bare forarbeid og samarbeid legger opp til det. På Gullfaks har Statoil lyktes så godt i å samarbeide med norsk industri at norskhetsgraden ble nær 90 pst. Dette bør gi ideal og mønster også for andre selskaper.

Jeg tror det nå er på høy tid at de utenlandske oljeselskap meget klart får vite at deres fremtid på norsk sokkel er avhengig av at de har evne til å samarbeide med norsk industri. Bevis på det vil være om norske bedrifter vinner fram i konkurransen om oppdrag fra vedkommende selskap. De utenlandske oljeselskapene har tydeligvis ikke fått dette signalet fra den norske regjering klart nok.

Vi har nå to store forestående utbygginger på norsk sokkel. Det er vanninjeksjonen vi i dag behandler, og så er det Ula. De første resultatene av oppdragstildeling der har alar-

mert mange. Boligmodulen gikk utenlands. Det burde den ikke gjort, norsk industri trengte det oppdraget. Det er sannsynlig at BP, som her er operatør, med et bedre samarbeid før anbudsinnbydelse kunne ha fått et konkurransedyktig tilbud fra norsk industri.

Dette å fylle norske verksteders ordrebøker er nå et ansvar som norske myndigheter også må pålegge seg selv. De nødvendige signaler må gis nå, før vanninjeksjons- og Ula-oppdragene havner utenlands i like stor grad som Heimdal-oppdragene gjorde.

Jeg vil i denne sammenheng understreke at norsk industri ikke ber om proteksjonisme. Det er konkurransedyktighet under like vilkår de har som mål, og norske myndigheter må være med og legge forholdene til rette for dette. Det betyr også at oljeselskapene ikke uten videre bør få hoppe på det billigste tilbudet, dersom det er et dumpinganbud, slik vi til tider har opplevd. Norsk økonomi er ikke tjent med at sokkelen bygges opp på billigkjøp fra utlandet.

Reidar Due (komiteens formann): Jeg er glad for at vi i Stortinget i dag kan gjøre vedtak om å realisere vanninnsprøyting på Ekofisk. Denne saken har vært fulgt med stor interesse av industrikomiteen. Prosjektet er av stor betydning for Norge. For det første øker vi utvinningsgraden og får opp mer olje. Selv om det ikke er så mange prosent, er det store tall som gjelder også her, det vil i verdi utgjøre noe slikt som ca. 50 milliarder kr. I tillegg vil det ha vesentlig betydning for norsk verkstedindustri — som også de foregående talere har vært inne på — som ikke har det lett i dag, idet man skal investere opp til 15 milliarder kr. fram til 1992 i løpende kroner. I tillegg til dette er det antydning fra Phillips-gruppen at man også vil få driftsutgifter for vedlikehold i størrelsesorden ca. 10 milliarder kr. Vi vet at disse investeringene og den påfølgende beskjeftigelse vil komme i en tid da oppdragssituasjonen for norsk verkstedindustri er for nedadgående. Dette understreker prosjektets store betydning for norsk offshoreindustri.

Jeg har oppfattet Phillips-gruppen slik at de for sin del vil legge opp framdriften slik at den i størst mulig grad sikrer leveranser fra norsk industri og videreutvikling av norsk teknologi på dette området. Ekofisk-feltet er, som andre har vært inne på, i seg selv et pionerprosjekt, ut fra at det var den første feltutbyggingen i Nordsjøen. Den ble særdeles vellykket, og jeg vil gjerne ved denne anledning gi honnør til Phillips og deres medarbeidere for den teknologiske kompetanse de har lagt for dagen.

Jeg synes det er riktig i denne forbindelse å konstatere at Ekofisk har vært en god forretning for de deltakende selskaper i Phillips-gruppen. Jeg vil derfor finne det rimelig at de samme selskaper gjør hva de kan for at en størst mulig andel av arbeidsoppdragene kan bli tildelt norske leverandører, der hvor disse kan konkurrere på en god måte, både med hensyn til pris og kvalitet.

Jeg har merket meg at Phillips-gruppen har valgt å bruke et engelsk konsulentfirma til å forestå selve prosjektadministrasjonen. Jeg har i den sammenheng også registrert med stor interesse at det er det norske Phillips som skal ha det avgjørende ord når det gjelder hvor og til hvem leveransene skal gå, og når det skal skje. Jeg for min del håper at Phillips vil bruke denne styringsmuligheten hvor det er behov for det. Jeg er klar over at forhandlingene rundt dette prosjektet har vært vanskelige, og at de flere ganger har vært på bristepunktet.

Det er en refleksjon som jeg har gjort meg i sakens anledning, og som jeg antar vil tangere den debatt som vil komme når det gjelder Statoils rolle i norsk oljepolitikk. Så vidt jeg har observert, var det på et visst tidspunkt fare for at forhandlingene ikke skulle føre fram. Det var da en mulighet for at Statoil skulle gå inn og overta prosjektet. Det viste seg at dette var en særdeles vanskelig løsning å få gjennomført, ut fra at Statoil ikke var med på eiersiden i prosjektet. Bl.a. måtte en først foreta omfattende forhandlinger med Phillips-gruppen.

Det er vel rimelig å anta at hvis Statoil hadde vært med på eiersiden, ville sannsynligvis prosjektet kunne ha vært raskere avklart. Ut fra dette tror jeg det er riktig at Statoil bør være med på samtlige konsesjoner på vår sokkel. For å få prosjektet i havn har man — slik som saksordføreren har redegjort for — foretatt visse justeringer av avskrivningsreglene for selskapene. Dette innebærer at de samlede inntekter for staten i sum vil bli de samme over et lengre tidsrom, men at inntektene vil komme senere inn i statskassen i tid. Jeg vil også — som andre talere har gitt uttrykk for — presisere at jeg er enig med departementet i at dette er et spesialtilfelle som ikke må skape presedens.

Avslutningsvis vil jeg gjerne ved denne anledning gi honnør til fagfolkene i departementet og til den politiske ledelse, som etter min mening på en god og effektiv måte har brakt denne saken til et forhåpentligvis godt resultat for alle berørte parter.

Arent M. Henriksen: La meg i likhet med saksordføreren og andre talere påpeke den

store usikkerheten som er knyttet til prosjektet. Det er usikkerhet både av økonomisk og teknisk karakter.

Myndighetenes utgangspunkt i forbindelse med utnyttelse av ressursene på sokkelen må være at en skal få en best mulig utnyttelse. Denne saken illustrerer etter min mening maktforholdet mellom en internasjonal stor oljegigant, Phillips, og norske myndigheter. På side 9 i meldingen vil en se at Phillips-gruppen, basert på sine forutsetninger, beregnet en avkastning etter skatt for prosjektet på rundt 0 pst. Beregninger basert på departementets forutsetninger gav betydelig bedre avkastning for prosjektet. På tross av dette har myndighetene ingen trumfkort, ikke annet enn å akseptere et opplegg som tilfredsstiller de avkastningskrav Phillips-gruppen har.

Det er i meldingen redegjort for ulike veier departementet har forsøkt for å komme mer på offensiven i saken, bl.a. ved å bringe inn Statoil. Dette viste seg så komplisert at det måtte skrinlegges. Jeg mener at akkurat dette eksemplet illustrerer meget godt viktigheten av å ha et Statoil som kan spille en rolle i slike sammenhenger — når vi står overfor internasjonale oljegiganter som kan presentere oss til et være eller ikke være.

Flere talere har kommentert spørsmålet om trykket i reservoaret. Jeg har i flere sammenhenger forsøkt å få mer rede på dette, bl.a. ut fra den realitet at det i en årrekke er tappet ut en betydelig mengde gass som må ha ført til et trykkfall. Phillips-gruppen har opplyst at det er de kontrakter en hadde for leveranser av gass, som har vært bestemmende for hvor mye en har tatt ut. Jeg er selvfølgelig klar over at en også har injisert betydelige mengder gass i perioden, men mitt spørsmål er om en, dersom en ser bort fra de gasskontraktene en hadde inngått, kunne ha injisert større mengder gass og dermed fått et billigere injiseringsprosjekt enn det en nå får?

Etter gjeldende regler har Phillips-gruppen som sagt kommet fram til at realavkastningen etter skatt vil bli 0 pst. Departementets beregninger basert på dets forutsetninger viser at realavkastningen etter skatt ville blitt ca. 8 pst. Det er altså en ikke ubetydelig forskjell mellom departementets tall og Phillips-gruppens tall når det gjelder realavkastningen etter de gjeldende reglene. Phillips-gruppen er kommet fram til at etter de nye reglene vil de få en realavkastning etter skatt på 11 pst. Altså, endring av reglene fører til en endring fra 0 til 11 pst. i realavkastning. Det er helt klart at hvis en tar departementets tall som utgangspunkt, er det Phillips-

gruppen får, ikke så rent lite, selv når det gjelder avkastning i nordsjøsammenheng.

Som det vil framgå av innstillingen fra finanskomiteen som kommer til behandling senere, har vi ut fra den situasjon som foreligger, funnet det riktig å støtte dette prosjektet. Vi er fullstendig klar over de begrensede handlingsmuligheter en har, og synes derfor det er viktig at en går i gang med dette så snart som mulig, og får ut maksimalt av de ressurser som finnes.

La meg avslutningsvis si at saksordføreren opplysninger når det gjelder vurdering av en mulig injisering på Tor-feltet, kom litt overraskende. Om jeg ikke har lest meldingen altfor raskt, har den en ganske kort opplysning om at en har skrinlagt injiseringsprosjektet på Tor-feltet. Saksordføreren opplyste i sitt innlegg at Oljedirektoratet ønsket en videre bearbeiding av prosjektet på Tor, men departementet har akseptert at Phillips-gruppen ikke gikk videre med dette. Jeg synes det er litt for sparsomme opplysninger i meldingen på dette punktet, og jeg håper at statsråden i sitt innlegg, eventuelt ved en annen anledning, kommer tilbake med en mer fyldig redegjørelse om hvorfor en har skrinlagt injiseringsprosjektet på Tor-feltet.

Statsråd Kåre Kristiansen: Jeg vil innledningsvis understreke den store betydning den sak vi behandler nå, har for utviklingen av norsk oljeteknologi. Løsningen av de problemer som utnyttning av denne tilleggsressurs på Ekofisk-feltet har ført med seg, har vakt oppmerksomhet blant oljeeksperter også utenom vårt eget land. Prosjektet har en stor forskningsmessig verdi, og dette er en av de utfordringer som har gjort at Regjeringen fant å ville satse så vidt sterkt på dette prosjektet.

Den vesentligste begrunnelse til dette var imidlertid at man her har muligheter til å oppfylle Regjeringens målsetting om å utnytte alle tilgjengelige ressurser på den norske sokkel. Jeg minner om at dersom prosjektet blir vellykket, vil det medføre tilleggsproduksjon på om lag 27 millioner tonn oljeekvivalenter, eller omtrent tre ganger det Norge bruker i løpet av ett år.

Et tredje moment som også har betydd mye for Regjeringens vurdering, er den omstendighet at prosjektet, som påpekt av flere talere i dag, vil medføre investeringer på ca. 9 milliarder 1983-kr., og at en betydelig del av disse investeringer vil komme norsk næringsliv til gode. La meg også understreke at denne økte aktivitet som prosjektet tilfører norsk industri rent generelt, vil inntreffe i et

tidsrom da man ellers står i fare for en viss nedtrapping av investeringene på sokkelen. Også det er påpekt tidligere i debatten. I det aktuelle tidsrom er det nemlig av stor betydning med nye prosjekter som vil gi vekstimpulser til norsk næringsliv gjennom tellende investeringer.

Av de 9 milliarder kr. investeringene totalt sett vil utgjøre, vil ca. 6 milliarder gå med til bygging av plattform med tilhørende utstyr. Hittil er det inngått utstyrskontrakter for ca. 400 mill. kr. I løpet av desember/januar vil Phillips-gruppen så innhente anbud på de store byggeoppdragene. Her inngår bl.a. et stort stålunderstell og en dekkonstruksjon, syv moduler samt en del mindre oppdrag som bro og flammeforvarmer. Foreløpig er bare et mindre byggeoppdrag plassert. Dette, en bunnrammekonstruksjon, er under bygging hos OIS i Kristiansand. Ingeniørarbeidene blir ellers utført i London, Oslo, Kristiansand og Stavanger.

Det bør også nevnes at det er oppnådd en tilfredsstillende norsk andel på de innkjøp som hittil er gjort selv om en god del av det utstyret som hittil er anskaffet, ikke er tilgjengelig i Norge. I slike tilfeller har imidlertid en rekke norske underleverandører og samarbeidspartnere blitt trukket inn. Når det gjelder selve stålunderstelet, har dette slike dimensjoner at det vel ikke er så mange norske verksteder som kan være med på anbudet. Modulene er derimot i samme størrelse som på andre nordsjøprosjekter, og her skulle de norske verft ha gode forutsetninger for deltakelse. Jeg vil gjerne understreke — særlig med henblikk på det representanten Gjerv sa i denne forbindelse — at departementet følger opp utarbeidelsen av anbudslisten samt plassering av oppdrag gjennom sine etablerte rapporteringsrutiner, slik tilfellet er for all annen virksomhet på den norske sokkel. Jeg ville gjerne understreke dette fordi det ikke er riktig det inntrykk som man kanskje kunne få, at departementet her viser passivitet.

Jeg er på denne bakgrunn svært glad for at en samlet komite har sluttet opp om prosjektet etter de retningslinjer vi har funnet fram til etter langvarige og — jeg må vel også ha lov til å si — harde forhandlinger med Phillips-gruppen. Jeg minner i denne sammenheng om at utgangspunktet for våre forhandlinger ikke var særlig gunstig. Den 14. juni i år la rettighetshaverne fram et brev der det fra operatørenes side ble gitt uttrykk for den konklusjon at man etter langvarige forsknings- og planleggingsfaser og et omfattende pilotprosjekt var kommet til at vanninjeksjon på Ekofisk ikke ansås å være økonomisk reg-

ningssvarende. Samtidig var det klart at man hadde meget kort tid på seg dersom man likevel skulle finne det riktig å satse på å redde disse store tilleggsressurser.

Man må vel kunne si at Regjeringen hadde få gode kort på hånden da forhandlingene startet, og jeg tror man på denne bakgrunn må ha lov til å si at resultatet ble så godt som det var mulig å få det. Det gis nå maksimale muligheter for å få tilleggsressursene utnyttet. Dette skjer på grunnlag av en rimelig fordeling av risikoen ved de ekstraordinære usikkerhetsmomenter som er til stede så vel økonomisk som teknisk i prosjektet. Denne rimelige fordelingen er et resultat av de regler for avskrivning og for spesielle inntektsfradrag i særskatten som det er oppnådd enighet om. Jeg vil gjerne understreke at det ikke er riktig som hr. Henriksen sa, at vi her har gitt etter for de krav som motparten stilte. Jeg vil under debatten i Odelstinget om tilleggsloven komme nærmere tilbake til de økonomiske forhold og da også svare på hr. Henriksens spørsmål i den sammenheng. I denne forbindelse vil jeg gjerne gi honnør til de fagfolk av ulike kategorier som har arbeidet med saken i departement og i oljedirektorat, og også til rettighetshaverne. Det dyktige arbeid som har vært lagt ned, er en hovedårsak til at vi er kommet så langt som vi faktisk er i dag.

Jeg legger også vesentlig vekt på at den måten de økonomiske forhold er ordnet på, ikke skaper konsekvenser for andre områder på vår sokkel. Det vil være umulig å påberope seg disse regler under ordinære forhold. Jeg synes imidlertid det er grunn til å merke seg at vårt system for avskrivninger, avgifter og beskatning har vist seg å ha en fleksibilitet som er tilstrekkelig til å kunne tilpasses de helt spesielle forhold som har gjort seg gjeldende i dette tilfellet.

Som det går fram av stortingsmeldingen, ble også Statoil konsultert og gav et positivt bidrag til løsning av saken. Jeg synes for min del at det var naturlig å konsultere vårt statselskap nettopp i et slikt tilfelle som dette. En viktig begrunnelse for opprettelsen av Statoil var nettopp at det skulle gi oss innsikt i oljeteknologi og bakenforliggende årsaksforhold, slik at vi ikke var prisgitt andre selskaper i slike forbindelser. Av grunner som er nevnt i meldingen, var det ikke aktuelt å bruke Statoil denne gangen.

Det er vel også grunn til å peke på at en slik praktisk anvendelse av Statoil og den knowhow som selskapet sitter inne med, ikke er avhengig av hvilken form den statlige styring av oljevirksomheten vil få i fremtiden.

La meg til slutt peke på den usikkerhet

som fremdeles rår med hensyn til hvor langt man vil komme i utnyttingen av de tilleggsressurser det her gjelder. Jeg minner i denne sammenheng om at det foreligger avvik mellom de anslag som er gjort av Phillips-gruppen, Oljedirektoratet, Franlab og departementet. Når man kommer til så vidt ulike resultater, har det altså en direkte sammenheng med de forutsetninger som de ulike grupper har lagt til grunn for sitt arbeid. Men den omstendighet at fagfolk som alle har en uomtvistelig innsikt og lang erfaring i disse forhold, kan velge så vidt avvikende forutsetninger, er i seg selv en indikasjon på den usikkerhet som er til stede. Når Phillips-gruppen i sine beregninger kommer fram til en realavkastning etter skatt på rundt 0 pst., mens departementets tall ut fra dets forutsetninger er vesentlig bedre, henger dette sammen med ulike beregningsmessige forutsetninger, men også ulik vurdering av ressursgrunnlaget. Jeg tror ikke man kan begrunne disse forskjellige beregningsresultater utelukkende med en henvisning til at de to parter har hatt ulike interesser i hver sin forhandlingsposisjon og derfor har valgt forutsetninger som passer deres interesser best. Jeg tror man bare må fastslå at både når det gjelder produksjonsvolum, og når det gjelder økonomiske forutsetninger, er det på et saklig grunnlag mulig å komme fram til ulike resultater. Også dette er en kommentar til noe av det hr. Henriksen sa i sitt innlegg.

Så langt vi kan se i dag, må det imidlertid være grunnlag for å hevde at de prisforutsetninger Phillips-gruppen har basert seg på, synes noe pessimistiske. Basert på departementets forutsetninger vil vanninjeksjonsprosjektet gi en bruttoproduksjonsverdi på i overkant av 50 milliarder kr. Jeg minner om at det er

internrenten før skatt som gir best uttrykk for den samfunnsøkonomiske gevinst ved slike prosjekt. På denne bakgrunn må det være riktig å si at selv om noen av departementets og direktoratets forutsetninger skulle slå feil, har man tross alt mye å gå på når det gjelder den samfunnsøkonomiske lønnsomhet.

Jeg vil til slutt ikke unnlate å understreke det forbehold som departementet har tatt i stortingsmeldingen for så vidt gjelder mulighetene for å gjennomføre prosjektet på den tekniske side. Det må være klart at vi ikke er garantert en vellykket gjennomføring av prosjektet, og det bør ved en anledning som denne understrekes at vi bare så vidt har begynt på gjennomføringen av det. Jeg finner det riktig å understreke de usikkerhetsmomenter både av økonomisk og teknisk art som er til stede, og som gjør at det i dag ikke er mulig for noen å garantere hva sluttresultatet vil bli.

Men når det er sagt, og man vurderer de ulike eksperters uttalelser og prognoser i sammenheng, tror jeg vi har grunn til å konstatere at det er like stor sjanse for avvik i gunstig som i ugunstig retning.

Presidenten: Flere har ikke forlangt ordet, og debatten er avsluttet.

Komiteen hadde innstillet:

St.meld. nr. 18 for 1983–84 — Om vanninjeksjonsprosjektet på Ekofisk-feltet vedlegges protokollen.

Votering:

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Møtet hevet kl. 14.20.